

חשבתם שרק השווקים הפיננסיים בארה"ב מיטלטלים?

כחו עד שתלמדו על תנועת המטוטלת של הגנת פטנט בארה"ב על אמצאות בשטח התוכנה, בעקבות פסק דין מרכזי שניתן לאחרונה.

מדינות מערביות אחרות כדוגמת אירופה, אנגליה (שבידלה עצמה משאר אירופה), יפן סין והודו, ייצבו כללים שלפיהם אמצאות בשטח התוכנה, שפותרות בעיה טכנולוגית בצורה לא טריוויאלית, יזכו להגנת פטנט ראויה. גם אירופה בוחנת את הנושא בימים אלו ומעניין לראות לאן אם בכלל תנועת המטוטלת שם.

ישראל, למרות מרכזיותה בתחום ההיי-טק, בחרה במדיניות שמרנית במיוחד. החל משנת 2006 קיבל רשם הפטנטים סדרת החלטות שחרגו מעמדתו הקודמת של בית המשפט המחוזי. בהתאם להחלטות אלה קשה מאוד לקבל בישראל הגנת פטנט על אמצאות בשטח התוכנה אם הן לא כוללות חידוש גם בתחום החומרה. כפועל יוצא, ישראל כיום היא מהמדינות השמרניות בעולם בתחום הגנת הפטנט על האמצאות בשטח התוכנה.

יש לזכור, פרשנות משפטית משתנה ואינה מנותקת מהמציאות וצרכיה. לפיכך, לא מן הנמנע שאם המציאות העסקית תחייב מתן הגנה על פיתוחים טכנולוגיים בתחום התוכנה, הפרשנות המשפטית תשתנה בהתאם. ארה"ב היא דוגמה מצויינת לכך. אחרי שהמעצמה האמריקאית איבדה את תעשיית הייצור לסינים, וממש למול עינינו קורס הענף הפיננסי שארה"ב הובילה ושכה תרם למעמדה המוביל של ארה"ב בעולם, חייבת ארה"ב למצוא את הדרך לשמר את ההגמוניה האמריקאית בעולם. יש לאמריקאים נכס שלא בנקל ילקח מהם והוא המצויינות הטכנולוגית, שנתמכת במוסדות אקדמיים מהמובילים בעולם אותם מאיישים לא רק מדענים אמריקאיים מצטיינים אלא גם מיטב המוחות מרחבי העולם (בהם לא מעט ישראלים).

סביר להניח, שלנוכח דעיכת היתרונות האחרים שהיו לאמריקאים ביחס לשאר העולם, הם ימשיכו להשקיע עוד יותר בטיפוח המצויינות הטכנולוגית שלהם שחלק משמעותי ממנה הינו פיתוחים בתעשיית התוכנה. צמצום ההגנה על אמצאות פטנט בשטח התוכנה, דווקא בתקופה זו, יפגע ביכולת לשמר את ההישגים הטכנולוגיים שהם ישיגו. לפיכך אל נתפלא אם המטוטלת תנוע שוב ותיוצב במקום, אשר משרת באופן הטוב ביותר את ארה"ב, דהיינו הגנת פטנט על אמצאות טכנולוגיות בשטח התוכנה.

טוב יעשו חברות ההיי-טק ישראליות, אם לא ייכנעו למצוקה התקציבית "ולשמועה" (המוטטית) שכבר אי אפשר לקבל פטנטים על טכנולוגיות בשטח התוכנה ויזניחו כתוצאה מכך את הגנת הפטנט על חידושים טכנולוגיים בחברה. מי שינקוט בגישת ההזנחה, עלול להתעורר בעוד כמה שנים, כשהאקזיט בפתח ולגלות שטכנולוגיות התוכנה הייחודיות בחברה שלא זכו להגנת פטנט, דווקא זכו להגנת פטנט טובה ורחבה אצל המתחרים בשווקים המרכזיים בהם פועלת החברה (לרבות ארה"ב). רצוי גם להיעזר ביעוץ מקצועי ראוי בבחינת הדרך להגנה על חדשנות טכנולוגית בשטח התוכנה, ולא פחות חשוב בבדיקת התקפות של פטנטים שכבר ניתנו לאור הכללים שנקבעו בפסק דין Bilski.

נכתב ע"י:

אהוד האוזמן, עו"ד ועורך פטנטים

ישראל צברה מוניטין בינלאומי מרשים והיא נחשבת לאחת מהמדינות המובילות בעולם בתעשיית ההיי טק, שרבים מפיתוחיה הן טכנולוגיות מורכבות המבוססות תוכנה. הכלכלה הישראלית שהוכיחה עד כה חוסן יחסי במשבר הפיננסי שמטלטל את העולם בימים אלו, נשענת ותמשיך להישען על מצויינות טכנולוגית ובעיקר בתעשיית ההיי טק. אחת הדרכים לקידום המצויינות הטכנולוגית הוא שימוש נכון ברישום פטנטים.

אמצאות של טכנולוגיות מבוססות תוכנה נחשבו עד לפני כ- 25 שנים כבן חורג במערכת הפטנטים וכמתאימות להגנה בגדר זכויות יוצרים בלבד, בדומה להגנה על יצירות ספרותיות או מוזיקליות, ולא כפטנט. הגנת זכות היוצרים מתאימה אומנם להגנה מפני העתקות פיראטיות, אך אינה מסייעת למציאת שפיתח מוצר חדש לחסום מתחרה, אשר משתמש בעקרונות אותם למד מהמוצר החדש ורק מיישם בדרך אחרת.

הטכנולוגיה המשתנה וכוחות השוק, הכתיבו שינוי ויצרו אפשרות של הגנת פטנט גם על אמצאות בשטח התוכנה. ארה"ב הייתה החלוצה ובשנת 1981 אישר בית המשפט העליון הגנת פטנט על אמצאה שכל החידוש בה היה במרכיב התוכנה.¹ בשנת 1998, פסק דין תקדימי² של בית המשפט הפדראלי לערעורים בנושאי קניין רוחני בארה"ב (CAFC - Court of Appeals of the Federal Circuit), פרץ את המחסומים בתנועת מטוטלת חזקה ואפשר לקבל הגנת פטנט כמעט על כל פיתוח תוכנה חדש לרבות אפליקציות אינטרנט חדשות, שהחידוש בהן אינו בפיתרון הטכנולוגי אלא ביישום העסקי (מה שמכונה לעיתים שיטות עסקיות). התוצאה הפרקטית של אותו פסק דין הייתה "צונאמי" של בקשות פטנט בכל תחום תוכנה אפשרי ומתן פטנטים בארה"ב גם על אמצאות טריוויאליות. דוגמה בולטת לפטנט שהוא שיטה עסקית במהותו הוא פטנט ה-"one click" של חברת Amazon.com, שבבסיסו פיתוח שאפשר לדלג על התהליך שבו נדרש הגולש למלא את פרטיו האישיים בכל קנייה מקוונת של מוצרים. טכנולוגיות ה-"one click" אומנם פיטטה את תהליך הקנייה, אולם יישומה היה טריוויאלי מבחינה טכנולוגית ועסקי במהותו.

בשנתיים האחרונות נעה המטוטלת בארה"ב לכיוון השמרני ובפסק דין מרכזי ומקיף (In re Bilski), שניתן לאחרונה בבית המשפט לערעורים³, נגדע, לפחות זמנית, הסיכוי הפרקטי לקבלת הגנת פטנט על שיטות עסקיות בכך שנוצר כלל מנחה חדש לבחינת כשירותן לפטנט של אמצאות תוכנה לפטנט, כלל ה- MACHINE OR TRANSFORMATION TEST.

עם זאת וחרף הגישה המצמצמת שנקט בית המשפט לערעורים הוא עדיין השאיר צוהר רחב דיו דרכו ניתן לקבל הגנה על אמצאות טכנולוגיות בשטח התוכנה (צוהר הזדמנויות חשוב לחברות ההיי טק ישראליות רבות).

¹ Diamond v. Diehr (1981)

² State Street Bank & Trust v. Signature Financial Group Inc. (1998)

³ In re Bernard L. Bilski and Rand A. Warsaw (2008)